

't Scholle

't Scholle: iest in de bewoarscholle en 't iest' en 't twiede studejoar in zuu 'n 'eitne barakke in de Stienakker. En toens veel vuuder, noar de stadsscholl' in de Boommelstroate. In de kleuterklassche benne 'k ik den ieste kier in mijn leve verliefd gewoorde. Ja, wa wilde, 't zit in de famielde. Mijn prinsesse, Bibian, è 'k loater noog ne kier weere gezien en 'k erkèndeg' eur an eur stemme. 'k Ben der precies vroeg mee begost.

Tons noar de gruute scholle. Moar 'k rappelere mij noog da'k ien of twie weke noar de broederscholle geweest ben. 'k È 't misschien al geschreve: mijn voader, allee den oenzen, woas ne vrieje ruuje, oens moeder nen Tseef. Dus ikke noar 't scholle bij de broeders oomda oens moeder da wildeg'de. Die broeders liepe doar noog roent in zuu nen bruinen tenue – ja, oe iet da? 'k'Oa doar oop die scholle weer' iet uitgestoken en 't woaz doar nen broeder die mij geslegen oa. Oaz ek thuis kwame zag oens pa da'k geslege woas. Jij tsandendoags mee mij mee noar de scholle. Oop de koer vriegt ij mij: "Mannneke, wie ee ter eu geslege?" k' È zuu noar iene van die broeders gewezen die doar roendlieptege, en, mensch, ee ten diene doar wa muuke g'at! 't Woas gedoan veur mij bij de broederkes van 'Liefde'.

En toens, lijk al mijn kameroate, noar de stadsscholle. In dienen tijd oad'e noog achter 't zesde studejoar 't zevenst' en 't achste. Da woas veur die joenges die noar de fabrieke moeste goan wirken en toech noog een beetse moeste wachten oomda ze te joenk woare. Wulder thuis koste van oens ma en pa vuuder noar 't schole goan. Oens pa zee altijd: " 'k Ben van mijn elf joar koewachter gewoorde, 'k moste nie vuuder noar 't scholle goan van mijn voader, 'k moeste cens binnebreng. Doarachter moeste 'k ik noar de Lys goan wirke. 'k Ginge van Zwijnoarde oop mijn kloeffe noar de fabrieke. Doar tien ure wirke. Doarachter weere te voete noar uis, zomer en winter. Gulder, gulder goat liere. Nen dieploom moed' èn", zee 't ij tegen oens! Merci pa. Mijn ka-

meroaten oan zu veel sanse nie!

In 't ieste studejoar è 'me liere schrijve. Wulder begoste mee ne griffel en een leie. Expliceert da neu ne kier! 'k Rieke da sponske noog. Loaters kreges wulder ne pennestok mee 'n penne, died'e moest duupen in zuu nen intpot die in de banke zat. En wulder moesten uuk liere van: "Aap, noot, Mies" en al de reste van die Ollandsche bende. De vrijdag kreges wulder allemoal ne lepel levertroan, allemoal mee de zelfste lepel. Ge zoet da neu ne kier moete probe-re! En uuk moeste wulder d' intpotte vulle, zuu uit een gruute flassche, en de miester zee: "Gaste, nie muusche!" Vuuder moeste wulder in de winter kolle scheppen en de kachel in de klasse vullen en doen brande. Wulder kregen uuk veel straff' oop 't scholle. 't Vrieste woas bij den directeur goan. 'k Zie em noog stoan in zijne grijze kiel. Oop 't scholl' ek liere Coca drinke. En uuk flookke ruuke. Ne kier of viere oop een joar kwamt de Coca-Cola flaskses uit-diele. De die zate noog in zuu ne gelen bak. En oas wulder noar uis ginge stond t'er ne vent an de puurte mee kleine pakskes sigarette, die wulder kree-ge. Wulder woare moar elv' oof twaalf joar!

Wirke

Lijk da'k al gescheven èn, è 'k ik uuk in de Zwarte Zusterstroate in't restau-ran' gewirkt, tuupe mee oens pa en mijn broers en zeusters. Loater nen tijt in den opera, bij Gust, den boas. 'k È doar noog Leonard Bernstein een flassche Spa gegove. Vuuder: 'k woaze zestien joar oaz 'ek beginne wirke ben, in 't zwart, bij de metsers. Mijnen boas, Jackie, wirktege tuupe mee ne plafon-neur. Alles moest'e mee de scheuppe en de stienplanke doen. Ik rieke nog altijd de peerdemuurtel, de gebleuste kalk, 'k voele die stiene noog oop mijn schèwers. Wulder klemdegen oop stellinge, zelve gemoakt mee sperren en kuurde. Da woas zwoaren oarbeid. 'k Atte 'n giel bruut, mee nen alve kilo ge-kept.

In dienen tijt benne 'k ik uuk in Beervelde goan wirken als garçon, in 't fiest-paleis. Mee mijne vélo doar noartoe, van de vrijdag tot de moandagmoorge, iest in't café en toens in de fiestzoale. Joenges, 'k è doar uuk stuute meegemo-akt zulle. Will Tura, ne sympathieke gast. Liliane St Pierre, een blagge van een wijf – 'k kan oop eur muile noog nie kijke! Den boas van 't spel kost, oast 't ij een biertonne oopief, weten oeveel pinte dat der noog in zate. Zijne zeun' ee loater alles noar de kluute gemoakt, moar ja da moest jij moar wete. Wulder, de garçons, èn doar geld verdiend! Wulder kwame de moandag noar uis mee – in dienen tijt – dreiduisd fran'! Da woas doar de zoaterdag altijd vollen bak. En wulder moar roendluupen en de mensche bediene. Wulder

wierde doar deur die ‘boerkes’ vele getrakteerd. Wulder iettegen da boerkes, want wulder woare van de ‘stad’, moar g’oat doar mier goeie mensche’ tusche dan bij oens in de stad, en ze tracteerdegen oens. Oop iedere plateau die’k broochte stond ’t er een pinte veure mij en een latte sjooklá. Die pinte zettege ‘k ik weer’ achter den tuug, die latte sjooklá verkoochte ‘k ik vuuder.

‘k Wete noog da’k in peutse winter een platte tuub’ oa, en da’k te voete van Beervelde noar oens uis getoorten è. Da ee een tijdse geduurd, moar ‘k oa giene kèwe nie mier achter zuu een tijdse stappe mee diene vélo. Loater è’k toens soluusse meegenomen en van die plakkers. ‘k Oa mijnen buik vul van zuu verre te moete stappe. Ja, ‘k rappeleere mij noog da oens pa ne vélowinkel ging beginnen, en da oens ma, die de mensche moest ontvange, zee tegen de die da oens pa zijne stiel noog moest liere. ‘t Woas rap gedoan mee de velowinkel.

Noog ne stuut mee oens pa

‘k Woaze zuu ‘n joar of zestiene, en’k most’, achter da’k oens ma g’olpen oa mee kuischen, uitgoan. Moar ‘k moeste ten elve tsoaves thuis zijn. Allee, ik noar den dancing oop ’t Sent-Boafsplein, doar in de kelders. Ben de noame vergete, moar ‘k è mij toens vrie’ g’amuuzeerd.

Oop ‘t oorloze kijke woas ter nie bij, totdat den ienen achter den andere noar uis trook. De trams reejen al lange nie mier, dus te voete noar uis. ‘k Wete noog goe, ‘k oa nen bleezer an, zuu ’n veste mee “Honi soit etc. oop”. En ik moar tèrte. Oas ek thuis kwamme, ‘k oa vaneigens giene sleuter, stoende ‘k ik doare. Ik belle. Oens pa dee de veister ope van zijn sloapkoamer en ij keek noar mij. Ik zeeje: “Pa, ‘k ben ’te kikke, Rudy”. Mij voader keek were, en zee: “Da kan nie, want den dienen ligt van ten elven in zijne nest”! Ij ee mij doar in ‘t peutse van de winter een ure loate stoon! Da woas oens pa. ‘k ‘Oa mijn lesse wel geliert. ‘k È toens ne sleuter loate bijmoaken, en ij ee mij nie mier ligge g’at.

Noog een poar erinnerijngskes

Oom de zuuveel tijt kwam ne kozzen, Jérôme, oenz oar snijje. Ij kwam mee zijne Vespa. ‘t Woas veur de joenges altijt ’t zelfste: mee de toendeuz’ over oenze kop, en ’t woas gedoan.

Ij kluutteg’ oens moeder altijt, want de die oa ne valsche moend, die in’t schotteluis in een tassche stoend. Ij zee altijt: “Marie, ’k goa op eu’ tande pische!” Oom de viertien doage kwam de schuunvoader van Jérôme de zoater-

dag- noene Colibri en woater brenge. Tsoaves kwam tant' Anna, een zeuster van oens ma, vanuit Erembodegem vlies brenge. 't Gekapt van tant' Anna, mensch, 'k smoake 't noog! Dienen tijd!

'k Zie en 'k uure noog de kèrrekes van Embo roendrijje. 'k Zie diene mensch noog die de zoendagveurnoene appeltsoeze' verkoocht. 'k Rappelleere mij noog da'k mee nen emailen iemer oop mijne vélo noar Ledebirg reeje, over d' èwe Strooppebrugge, veur 5 fran' mossels te goan oale.

'k Zie den tram vijfve noog die oop de stienwig, zuust an de café Terminus, doar zijn kèrre kierdege. Oas den oarme van den eletriek gekiert woas trookke die mann'n oop café. Den tram, in de zomer al veur' en al achter ope, zuust zuu 'n eiten ekske, oomdade d'er nie zoet uitvalle. Ik zie de plakoatses van email nog, mee doarop 'Voorbehouden voor grootoorlogsinvalidien'. 'k Zie en 'k voele noog die geel' en groene tickees, veur nen direct of een correspondense. 'k Uure diene mensch nog roepe: "Iederien bediend?"

De famielde

Lijk da'k al gescheven è woare wulder thuis mee zeeve kinders. Oens pa oa drij zeusters: Godelieve, woarda wulder allemoal 'Tantse' teege zeeje – zij woas getrèwd mee noenkel Pol; mijn meetse Liza mee eure facteur, Kamiel; en toens noog tante Florine, die ne café oa in de Lange Violettestroate. Doar è 'k ne kier van eur oop ne nieuwjoar een stuk van tvijftig fran' gat. Moar da ee nie lange in mijn zakke gezeete: afgeeven an oens moeder! Mijn meetse wirkteg' in een randeevoe-uis (è 'k loater g' uurt). Zij dieldege doar de loakes uit (om azuu te zegge)!

Oens moeder kwamd uit ne nest van – let oop, allemoal tuupe – ienentwintig kinders! 't Zijn der uuk duu gegoan. Oop diene fottoo stoan z'er noog nie allemoal (afb. 1). Wulder oame nonkels en tantes mee uupe. Oop een fieste kost'e nie iederien trakteere, da woas te diere. Joenges, de nieuwjoars die wulder in Merelbeke beleefd èn! Wulder ginge te voete mee 't sas over de Schelde tusche de Sidac en de Fibrane noar oens ma euren thuis, noar Moet en Voat. Wulder moeste toens noog nen end langs de Schelde luupe, 'k zie 't noog veur mij.

Afb. 1 Moet en voat in Merelbeke oan ienentwintig kinders! 't Zijn der uuk duu gegoan. Oop diene fottoo stoa z'er noog nie allemoal' oop...

Moet en Voat weundege toens in een kastiel, echt woar! Moet en Voat, en al die kinders, woaren uit ulder uis geboembardeerd in '44 deur 'd Amerikoane oof 'd Engelsmanne, en ze kreege da kastiel veur g'iel diene nest in te steeke (afb. 2 en 3). È me wulder doar gespeeld! Voat oa doar konijne, kiekkes, goelen en een giete – een witte. 't Kastiel es neu wiggesmeete veur de brugge en de sluizen an de Ringvoart. Ze woare toens al bezig mee de Ringvoart te delve. 'k Rappelleere mij noog al die zwaluwe die neste moaktegen in de kante. Duzende zoaten der doare.

Moar neu weere noar da kastiel, van nen baron oof zu iets. Allee, da kot woas toens van de famielde Desneux, ee mijn broere mij gezeet. Der moete doar noog fottoo's van zijn. Kijk moar, ier bove stoat doar wel nen andere noame oender, moar diene kweet-nie-wie oa da kastiel toens al verkoocht an 'nen anderen mee cens. Wulder koste mee g'iel die bende in de keuken an een lange toafel zitte. Giel diene muur woas bezet mee blèwe fiance! 'k Rappelleere mij noog al die gruite koamers, de zonne die deur die gruite veisters

kwam, al die kelders, dienen briejen trap woar da wulder afslierdege. Die ovinge mee buume, rhododendrons en mimosa-struike – en goe rieke dat da dee! Voat die doar roendliep mee oens, Voat die oens nuut gesleegen ee. Wulder koste doar speele. Voat die oens zu girre zag gelijk zijn kinders én kleinkinders. Oenze Voat woas nen broave mensch, ne stille. Ij zee nuut iets te veele. Ij oa in den oorloog (14-18) genoeg meegemoakt, ij klaptege doar bijkans nie over. Neu, neu zie ‘k wa da’k verloren èn. En èm nuut en keune tuugen oe geere da ‘k em zagge. ‘k Woas noog een kind, moar ‘k voeldege zijn verdriet van toens.

Afb. 2. Da kastiel veur g'iel diene nest in te steeke.

Doar achter zijn ze zulder veruist noar de Fraterstroate, in een klein uizeke mee ne gruute koer, an 't Ketse Bonjour. Da steukse van die stroate iettege zuu nie echt, moar al de dieje van de gebuurte wiste woar dat da woas. Da woas an 'd oovinge van uuk den ien oof den anderen baron. Neu èd'e doare d' Europatuinen, oof zuu iets.

'k Zie mijn grutvoader, Voat mee zijn klakk' oop zijn uufd, noog de gazette-bloadses scheure die 't ij doarachter in 't vertrèk ing. Da woas buite te doen,

Afb. 3. Den achterkant van 't kastiel.

oop zu een eit'ne planke mee een goat in. Moet moaktege veur oens altijd woafels, zu mee een ijzeren spel dad' in 't vier moest steke. Joenges, è me wulder doar g'eete! Mijn gruute broere, Jackie, en ikke oan 't swijle vrie last van de galle. Mensche, ziek da wulder woare! Moet ee toens veur oens ne kier nen eierkoeke gemoakt mee 't ien oof 't ander in. Zij gingt da kruid goan trekken an de kante van de Schelde – z' iettege da 'Rijnvoart'. En geluuf mij oof nie, moar wulder zijn ne gielen tijt nie mier ziek geweest! 'k Zie Moet noog in eure zetel zitte, mee eure poortemonnee in eur ande, al die kleine gaste twintig fran' geven oop nieuwjoar. Oaz 'ek neu an 't schrijve ben, zitte 'kik te bleite, zuu veele doet da mij. Alles wig neu. Zuust wa da wulder gezien en g'uurt èn.

Oop nieuwjoarsdag ging giel die bende van noenkels en tantes oop café, oop 't einde van de stroate. 'k Rappelleere mij noog de noame van die madam: Miete. Oens pa en zijn schuunbroers ginge biljarte, allemoal mee een sigare in ulder muile. Oas wulder broave woaren, en nie te veele in de weeg liepe, kregte wulder een latte sjooklá.

Spele

Stékelboaskes visschen en salamanders vangen in de Broedersdreve (Ebergiste De Deynestraat). Bij de poaters in ulderen oof stekelbeezen, appels en peere goan pieke. Mee nen buut goan voaren oop de steukskes van de Ringvoart die toens oope woare. De garde pee die achter oens gat zat. Zwemmen in de Ringvoart – 'k zoe 't neu nie mier doen! Voetballen oop 't gruit plein. Binst de ronde van Frankrijk: koerse. Noar de zie rijjen en weere, noar Èwenoarde (Oudenaarde), Roense (Ronse)... Oof mee de coureurkes speele. Binst de zoomer moeste wulder noar 't speelplein (Henri Story). In dienen tijt lag ter doar noog ne zwemkoom. 'k Zie die beelde die doar stoende noog veure mij. Wulder mee oens gebreeje zwembroek doarin. En leute da wulder oan.

De kirke

Oens paroochekirkske woas 'int eit. Mee ne schele paster. Mensche, oas ge noar de catechismuslesse moest goan wist'e nuut woar da diene vent noar keek. 'k È doar ne kier binst die lessen in de duupvonte wa puien in gestoke. 'k Ben toens buite gevlogen uit de lesse en diene paster es toens noar oenz uis gekomen oom van zijnen tak te moake. 'k Moste mijn commuune nie doen, zee't ij (diene paster). Oens pa oa al mijn kliers gekoocht in de Coin de Rue (in de Veldstroate), en jij, mijn voder, ne ruuje, teege diene paster! Da botst'-ge noog al gien klein beetse! 'k È tooch mijn commuune gedoan. Neefest de

kirke woas ter een katholieke scholle, de zondag kost'e doar veur vijf fran' noar ne film goan kijken en uuk spekke (zwarte rekkers) kuupe veur ne fran'.

Oenze pa zijne mottoo

Oens pa oa nen NSU-mottoo. 'k Zie em noog zijnen elm' oop zijn uufd zetten en da spel in gang stampe. Oens pa ee doar ne kier een vrie accident mee g'at. Ij lag toens in de Refuuze.

Oens gruute zeuster ree ter uuk tswijle mee. Da woas mier ne joengne dan een meiske. En z' ee noog altijd oar oop eur tande.

Vélo

Mijnen ieste vélo koocht mijn ma achter mijn plechtige commuune. 'k Moeste da doen van eur (mijn plechtige commuune), zuust lijk al mijn broers en zusters. 'k È toens mijn ieste lange broek gekreege. Tsachternoens zat 't er al een goat in mijne knien.

Allee, weere noar mijne vélo. Wulder mee den tram noar de Sleepstroate bij een kennesche van oens pa. Diene vélo kostege toens 600 fran'. 'k Zie em noog: ne grijze mee nen tóorpeedoofrein, en zonder viteezze. 'k Zoe liever iene g'at èn mee viteezze, moar da woas te diere, zee ons ma.

Mijn kameroate

Den Eddy, die vlak over oens deure weundege, den Herman, van oop 't klein pleintse, den Daniël, tegen wie da me wulder 'de voddebeuze zeie (den diene van dienen TV mee cens), en Mémé. Da woas ne joengen die bij zijn grutèwers weundege, en den diene kreeg alles wa da 't ij wildege. Oas 't ij zijn goeste nie 'n kreeg oof ij verloor mee 't moarbele, riep 't ij altijd: Mémé!"

È'me wulder doar vele gespeeld! 'k Zoe noog zuu vele wille vertelle, moar 'k e gienen tijt nie mier, zuudus. Da woast. Salu. Tot in den emel – oof d' elle zekers.

Dankbetuiging

Aan Françoise Verhoosele, goed bekend met die buurt, die het kasteel identificeerde als het 'Wit kasteel' van Moerman d'Harlebeke, ergens aan de Ter Handbrug.